

jo er kommen frem, at man vil negte dets Overgang til 2den Behandling. Jeg kan forstaa dette fra de Herrers Side, som sige: Skulle vi have en Reform i Skolesagen, maa det være en saadan, hvorved Befolkningen faar en ganske anden Selvstyrelse med Hensyn til sit Skolevesen end den, som den hidtil har havt. Jeg tør maaske i Forbigaaende bemærke, at jeg i og for sig er Statskolemand, at jeg hører til dem, som ikke tro, at man endnu kan have Tvangsskolen, men derfor er jeg ikke uwillig sient ligeoverfor Frisfolen; viser denne, at den fuldt kan naae det samme Maal som Tvangsskolen, hvorfor skulde man da være imod den? Jeg hører imidlertid til dem, som ikke tro, det gaar an, at man hæver al Skolevang, og følgerig kan jeg heller ikke være imod, at den høttagtede Minister træffer en Bestemmelse derom i det Lovudkast, han forelægger os, og at han foreslaar at føre et Tilsyn med Skolevesenet fra Statens Side; dette finder jeg fuldstændig i sin Orden. Hvad jeg derimod ingenlunde finder rigtigt, naar man vil forelægge et Forslag til en Reform af Skoleordningen, er, at man ikke giver den allerfjerne kommunale Frihed i Skolesager. Det er det, jeg paa ingen Maade kan finde mig i eller ræffe Haanden til ved en ny Lov, som jo skal laas fast for lang Tid, thi det nytter ikke, at man her siger, som man har sagt, med Hensyn til andre Love: Vi kunne jo gjøre den om til næste Aar. Det vilde være ubestodent af os at tale saaledes, kunne vi ikke faae Loven affattet i Aar, som vi ville have den, maa vi hellere vente til næste Aar eller til et kommende Aar. — Et af de 4 Hovedpunkter, jeg har nævnet, og ved hvilket jeg nu vil dvæle, idet jeg absolut maa fordre forandrede Bestemmelser derom, er Skolelærernes Kaldelse og Afstedigelse. Man kan for mig skrive hvilken som helst Skolelov, man vil, men naar vi ikke deri faae en Bestemmelse om, at et Sogns Beboere kunne fjerne en Skolelærer, som Hæftallet er emigt om at ville være af med, kan jeg ikke gaa ind paa den. Jeg tror, at de fleste omkring i Landet ville have gjort den Erfaring, at det er en overordentlig Genie for et Sogns Beboere at have en Skolelærer, som de ikke kunne blive at med. Der ærede Minister har netop i denne Tid en saadan Sag liggende for sig, og det er ikke første Gang; det har været Tilfældet flere Gange; jeg har selv haft den Ære at sætte den høttagtede Minister i Stand til at føre en Sag af den Bestaaenhed. Det har ikke været de Vedkommende muligt at blive af med en Lærer, uagtet de ²/₁₀ af Sognets Beboere ere imod ham og have været det i flere Aar. Jeg tror, at Andre hist og her have set noget Lignende, men det maa man i høj Grad beklage, og det er af den Slags Ting, som man maa have ved et Lovudkast som dette. Jeg indrømmer, at Forholdet kan være forskjelligt paa de forskjellige Steder; men jeg har ikke alene set dette, jeg har ogsaa set, at det har behaget

visse Provster at vise deres Indflydelse paa den Slags Sager ved at give Kommunerne den Skolelærer, de mindst ønskede. Der indstilles jo 3, og det er en bekendt Sag, at Provsterne endog have valgt den, der var indstillet som Nr. 3, for at undgaa den, som var indstillet under Nr. 1. Jeg har desværre en rig Erfaring i den Henseende; thi en fanatisk Provst har i min Kreds i Svendeshed udmærket sig i den Henseende, specielt ogsaa i det Tilfælde, jeg før omtalte, og det er netop hans Bæst, at de Vedkommende have en Skolelærer, de ville af med, men ikke kunne komme af med; jeg maa dog bemærke, at det ikke er vor nuværende Provst, men hans Forgænger. Dette vilde være et af de Hovedpunkter, som jeg, hvis jeg skulde give Lovudkastet min Stemme, vilde fordre optaget, for saavidt man overhovedet vil indlade sig paa i denne Lov at give Bestemmelser om Skolelærernes Kaldelse. Det er fuldstændig paa sin Plads at omtale dette her, og jeg ønsker, at Skolelærernes Kaldelse tages med, netop fordi jeg anser det for et af Hovedpunkterne ved en Skolereform. Jeg vil ikke hermed have sagt, at man paa en let Maade skal kunne fjerne en Skolelærer; jeg skal tværtimod finde mig i bindende Bestemmelser, som gjøre det umuligt for en vis fanatisk Optreden at jage en Skolelærer paa Vorten. Det vil ikke være vanskeligt at finde Formen, hvorunder man kan sikre sig imod, at Eligt finder Sted, saaledes at Fjernelsen kun sker af virkelig Interesse for Sagen, set fra det Standpunkt, at vedkommende Lærer ikke passer paa det Sted, hvor han skal virke. Dette er altsaa et Hovedpunkt, som jeg maa forlange indført, forsaavidt jeg skal kunne give et saadant Lovforslag min Stemme. Det næste Hovedpunkt, som jeg vil omtale, og som det glæder mig overordentlig meget er kommet frem under Diskussionen her i Salen, er Forlangendet om at faae Religionsundervisningen ud af Skolen. Jeg tror nok, jeg tør sige, at vi, da denne Rante første Gang kom frem her, vare meget faa, som hylde den, og det glæder mig altsaa overordentlig, at vi nu have fundet Tilslutning fra forskjellige Sider, selv fra saadanne Sider, som jeg lægger overordentlig megen Vægt paa. Vi have for Exempel fundet Tilslutning hos det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg) og ligeledes hos det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen). Jeg veed ikke, om det fibstnævnte ærede Medlem tidligere har været inde paa denne Tanke. Jeg kan ikke mindes at have hørt ham udtale noget Saadant; men nu har jeg i alt Fald hørt det. Havde jeg ikke forhen været overbevist om, at det maatte være absolut rigtigt, at føre Religionsundervisningen ud af Skolen, vilde jeg være bleven det nu ved at høre den Forhandling, der i disse Dage har fundet Sted angaaende dette Lovudkast. (P. Nielsen: Det vilde være at føre Religionsundervisningen ud af Landet!) Det ærede Medlem siger,